

SENTENZA TAL-QORTI TAL-ĠUSTIZZJA (L-Ewwel Awla)

4 ta' Ottubru 2007*

Fil-Kawża C-429/05,

li għandha bħala suġġett talba għal deċiżjoni preliminari skond l-Artikolu 234 KE, imressqa mit-Tribunal d'Instance de Saintes (Franza), permezz ta' deċiżjoni tas-16 ta' Novembru 2005, li waslet fil-Qorti tal-Ġustizzja fit-2 ta' Diċembru 2005, fil-proċedura

Max Rampion,

Marie-Jeanne Godard, mizzewġa Rampion,

vs

Franfinance SA,

K par K SAS,

IL-QORTI TAL-ĠUSTIZZJA (L-Ewwel Awla),

komposta minn P. Jann (relatur), President ta' l-Awla, A. Tizzano, A. Borg Barthet, M. Ilešič u E. Levits, Imħallfin,

* Lingwa tal-kawża: il-Franċiż.

Avukat Ġenerali: P. Mengozzi,
Reġistratur: M.-A. Gaudissart, Kap ta' Unità,

wara li rat il-proċedura bil-miktub u wara s-seduta tat-8 ta' Frar 2007,

wara li kkunsidrat l-osservazzjonijiet ippreżentati:

- għal Franfinance SA, minn B. Soltner, avukat,
- għall-Gvern Franciż, minn G. de Bergues u R. Loosli-Surrans, bhala aġenti,
- għall-Gvern Ġermaniż, minn M. Lumma u A. Dittrich, bhala aġenti,
- għall-Gvern Spanjol, minn F. Díez Moreno, bhala aġent,
- għall-Gvern Taljan, minn I. M. Braguglia, bhala aġent, assistit minn W. Ferrante, avvocato dello Stato,
- għall-Gvern Awstrijak, minn C. Pesendorfer, bhala aġent,

— għall-Kummissjoni tal-Komunitajiet Ewropej, minn A. Aresu u J.-P. Keppenne, bħala aġenti,

wara li semgħet il-konklużjonijiet ta' l-Avukat Ġenerali, ipprezentati fis-seduta tad-29 ta' Marzu 2007,

tagħti l-preżenti

Sentenza

- 1 It-talba għal deċiżjoni preliminari tirrigwarda l-interpretazzjoni tad-Direttiva tal-Kunsill 87/102/KEE, tat-22 ta' Dicembru 1986, għall-approssimazzjoni tal-liġijiet, regolamenti u dispożizzjonijiet amministrattivi ta' l-Istati Membri dwar il-kreditu lill-konsumatur (ĠU L 42, 1987, p. 48), kif emendata bid-Direttiva 98/7/KE, tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill tas-16 ta' Frar 1998 (ĠU L 101, p. 17, aktar 'il quddiem id-“Direttiva 87/102”), b'mod partikolari l-Artikoli 11 u 14.
- 2 Din it-talba giet ipprezentata fil-kuntest ta' kawża bejn is-Sur Rampion u s-Sinjura Godard, mizzewġa Rampion, (aktar 'il quddiem il-“mizzewġin Rampion”) u l-kumpanniji Franfinance SA (aktar 'il quddiem “Franfinance”) u K par K SAS (aktar 'il quddiem “K par K”) fir-rigward ta' kuntratt ta' bejgħ ta' twieqi u ta' faċilità ta' kreditu użata għall-finanzjament ta' dan il-kuntratt.

Il-kuntest ġuridiku

Id-dritt Komunitarja

- 3 Id-Direttiva 87/102 hija intiza għall-approssimazzjoni tal-liġijiet, regolamenti u dispożizzjonijiet amministrattivi ta' l-Istati Membri dwar il-kreditu lill-konsumatur.
- 4 L-Artikolu 11 ta' din id-Direttiva jipprovdi li:

“1. L-Istati Membri għandhom jiżguraw li l-eżistenza ta' ftehim ta' kreditu m'għandu jaffettwa bl-ebda mod id-drittijiet tal-konsumatur kontra min jipprovdi xi oġġetti jew servizzi mixtrija permezz ta' ftehim bħal dan f'każijiet meta l-merkanzija jew is-servizzi ma jiġux ipprovduti jew b'xi mod ieħor m'humiex konformi mal-kuntratt tal-provvista.

2. Fejn:

- (a) biex jixtri xi oġġetti jew jikseb xi servizzi l-konsumatur jidhol f'xi ftehim ta' kreditu ma' xi persuna li ma tkunx dik li tipprovdihom;

u

- (b) min ikun qed jagħti l-kreditu u min jipprovdi l-merkanzija jew is-servizzi għandhom xi ftehim minn qabel li taħtu l-kreditu huwa disponibbli biss minn dik il-persuna li qiegħda tagħti l-kreditu lil min qed jixtri mingħand dik il-persuna li qiegħda tippovdi għax-xiri tal-merkanzija jew tas-servizzi mingħand dik il-persuna li tippovdihom;

u

- (c) l-konsumatur imsemmi fis-subparagrafu (a) jikseb il-kreditu tiegħu skond dak il-ftehim li kien jeżisti minn qabel;

u

- (d) l-merkanzija u s-servizzi li jaqgħu taħt il-ftehim ta' kreditu m'humiex ipprovdati, jew parti tagħhom biss hija pprovdata, jew mhumiex konformi mal-kuntratt biex jiġu pprovdati;

u

- (e) l-konsumatur ha r-rimedji tiegħu kontra min jipprovdi iżda ma rnexxilux jikseb is-sodisfazzjon li għandu dritt għalih,

il-konsumatur ikollu d-dritt li jieħu r-rimedji kontra min jagħti l-kreditu. L-Istati Membri għandhom jistabbilixxu sa fejn u taħt liema kundizzjonijiet dawn ir-rimedji jistgħu jiġu eżerċitati.

3. Il-paragrafu 2 ma jgħoddx meta t-transazzjoni individwali in kwistjoni tkun għal somma ta' anqas minn dik ekwivalenti għal 200 [euro].”

5 L-Artikolu 14 tad-Direttiva 87/102 jipprovdi li:

“1. L-Istati Membri għandhom jiżguraw li l-arranġamenti ta' kreditu ma jidderogawx, bi hsara għall-konsumatur, mid-dispożizzjonijiet tal-liġi nazzjonali li timplimenta jew tikkorrispondi ma' din id-Direttiva.

2. Barra minn dan l-Istati Membri għandhom jiżguraw li d-dispożizzjonijiet li jadottaw biex jimplimentaw din id-direttiva ma jiġux evitati bħala riżultat tal-mod kif l-arranġamenti jiġu fformulati, b'mod partikolari bil-mezz li bih l-ammont tal-kreditu jitqassam fuq hafna ftehim.”

Id-dritt nazzjonali

6 L-Artikolu L. 311-20 tal-Code de la consommation (Il-Kodiċi ta' l-Affarijiet tal-Konsumatur) jistabbilixxi, għall-applikazzjoni ta' l-Artikolu 11 tad-Direttiva 87/102, illi, “[m]eta l-offerta preliminari ssemmi l-oġġett jew is-servizz iffinanzjat, l-obbligi ta' min jissellef jidhlu fis-sehħ biss mill-mument tal-kunsinna ta' l-oġġett jew tal-provvista tas-servizz; [...]”.

- 7 F'dan ir-rigward, l-Artikolu L.311-21 tal-Kodiċi jippreċiża li, “[f]il-każ ta’ kontestazzjoni fuq l-eżekuzzjoni tal-kuntratt prinċipali, it-Tribunal jista’ sabiex isolvi l-kontroversja, jissospendi l-eżekuzzjoni tal-ftehim ta’ kreditu. Dan ta’ l-aħħar jiġi xolt jew annullat awtomatikament meta l-ftehim li għalih gie konkluż jiġi, min-naħa tiegħu, xolt jew annullat b’sentenza. [...]”.

Il-kawża prinċipali u d-domandi preliminari

- 8 Fil-5 ta’ Settembru 2003, wara żjara fid-dar tagħhom minn bejjiegħ bieb b’bieb, is-Sinjuri Rampion ordnaw xi twieqi min K par K għall-prezz totali ta’ EUR 6 150. Skond il-kuntratt ta’ bejgħ konkluż għal dan il-għan, it-twieqi kellhom ikunu kkonsenjati f’terminu ta’ bejn sitta u tmien ġimgħat minn meta t-tekniku jieħu l-qisien neċessarji.
- 9 Skond il-qorti tar-rinviju, dan il-kuntratt ta’ bejgħ jirreferi għal finanzjament totali tax-xiri permezz ta’ kreditu mogħti minn Franfinance.
- 10 Fl-istess ġurnata, is-Sinjuri Rampion ftehm u ma’ Franfinance dwar faċilità ta’ kreditu b’limitu massimu ekwivalenti għall-ammont tal-bejgħ. L-offerta ta’ kreditu tindika l-identità tal-bejjiegħ permezz tar-referenza “kont pjattaforma K par K”, iżda ma tispeċifikax l-oġġett ffinanzjat.
- 11 Fis-27 ta’ Novembru 2003, meta ġew ikkonsenjati t-twieqi ordnati, is-Sinjuri Rampion innutaw li l-frejmu u s-sollijiet kienu impestati bil-parassiti. Ix-xogħlijiet ma tkomplewx u, permezz ta’ ittra tal-5 ta’ Jannar 2004, il-persuni kkonċernati xoljew il-kuntratt ta’ bejgħ.

- 12 Peress li t-talba tagħhom ta' xoljiment baqgħet mingħajr riżultat, il-miżżewġin Rampion, ressqu kawża fid-29 ta' Ottubru u t-2 ta' Novembru 2004, sabiex tiġi ddikjarata, fil-konfront ta' K par K u ta' Franfinance, in-nullità tal-kuntratt ta' bejgħ u x-xoljiment sussegwenti tal-ftehim ta' kreditu minhabba li l-kuntratt ta' bejgħ, ma indikax b'mod preċiż it-terminu tal-kunsinna ta' l-oġġetti kkonċernati, kuntrarjament għal dak li huwa meħtieġ mill-Kodiċi ta' l-Affarijiet tal-Konsumatur.
- 13 Sussidjarjament, il-miżżewġin Rampion talbu x-xoljiment tal-kuntratt ta' bejgħ minhabba nuqqas min-naha ta' K par K li thares l-obbligu tagħha li tagħti parir, peress illi hija kienet issugġeriet il-provvista u l-istallazzjoni ta' xogħol ta' l-injam minkejja li l-qafas tiegħu kien difettuż.
- 14 Il-konvenuti fil-kawża prinċipali sostnew, b'mod partikolari, illi ma kien hemm l-ebda interdipendenza bejn iż-żewġ kuntratti, peress illi, kuntrarjament għall-eżiġenza ta' l-Artikolu L. 311-20 tal-Kodiċi ta' l-Affarijiet tal-Konsumatur, ma kien ebda referenza għall-oġġett ffinanzjat fl-offerta ta' kreditu. Barra minn dan, din kienet tirrigwarda faċilità ta' kreditu u mhux kreditu marbut mal-finanzjament tal-bejgħ.
- 15 Il-qorti tar-rinviju, matul is-seduti quddiemha, qajmet *ex officio* diversi motivi bbażati fuq id-dispożizzjonijiet tal-Kodiċi ta' l-Affarijiet tal-Konsumatur li jirrigwardaw il-kreditur lill-konsumatur u l-bejgħ b'bieb.
- 16 F'dan il-kuntest, it-Tribunal d'Instance de Saintes ddecieda li jissospendi l-proċeduri quddiemu u li jagħmel d-domandi preliminari li ġejjin lill-Qorti tal-Gustizzja:

“1) L-Artikoli 11 u 14 tad-Direttiva 87/102/KEE [...] għandhom jiġu interpretati fis-sens li jippermettu lill-qorti tapplika r-regoli fuq l-interdipendenza bejn il-

ftehim ta' kreditu u l-kuntratt għal provvista ta' oġġetti jew ta' servizzi, iffinanzjat bis-saħħa ta' dan il-kreditu, meta l-ftehim ta' kreditu ma jsemmix l-oġġett li l-akkwist tiegħu qed jiġi ffinanzjat jew gie konkluz fil-forma ta' faċilità ta' kreditu mingħajr ma jissemma l-oġġett iffinanzjat?

- 2) Id-Direttiva 87/102/KEE [...] għandha għan usa' mis-sempliċi protezzjoni tal-konsumatur, li jestendi għall-organizzazzjoni tas-suq u li jippermetti lill-qorti tapplika *ex officio* d-dispożizzjonijiet li ġejjin?"

Fuq id-domandi preliminari

Fuq l-ewwel domanda

Fuq l-ammissibilità

- 17 Fl-ewwel lok, Franfinance issostni illi, peress li l-ewwel domanda fil-verità tikkoncerna biss l-applikazzjoni tad-dispożizzjonijiet tad-dritt nazzjonali dwar il-kundizzjonijiet meħtieġa sabiex tkun tista' tiġi kkonsatata l-eżistenza ta' kreditu marbut (*tied credit*), mhuwiex għall-Qorti tal-Gustizzja li tiddeċiedi dwar dan. Fil-fatt, id-Direttiva 87/102 tistabbilixxi biss armonizzazzjoni minima u l-Artikolu 11 tagħha jippreċiża illi l-Istati Membri jiddeterminaw, b'mod partikolari, taħt liema kundizzjonijiet il-konsumatur jista' jkollu rimedju kontra l-persuna li tagħti l-kreditu.

- 18 F'dan ir-rigward, għandu jiġi aċċettat illi d-Direttiva 87/102, kif jirriżulta mill-Artikolu 25 u mill-ħamsa u għoxrin premessa, li jstabbilixxu li din id-Direttiva ma tipprekludix lill-Istati Membri milli jzommu jew jadottaw dispożizzjonijiet aktar iebsa biex jipproteġu lill-konsumaturi, tistabbilixxi armonizzazzjoni minima tad-dispożizzjonijiet nazzjonali dwar il-kreditu lill-konsumatur.
- 19 Madankollu, l-ewwel domanda tinvolvi esplicitament interpretazzjoni ta' l-Artikolu 11 ta' l-imsemmija Direttiva, li, kif inhu paċifiku, ġiet trasposta fid-dritt Franciż b'mod partikolari mill-Artikoli L. 311-20 u L. 311-21 tal-Kodiċi ta' l-Affarijiet tal-Konsumatur li jippermettu, taħt ċerti kundizzjonijiet, lill-persuna li tissellef li tikseb is-sospensjoni, ir-riżoluzzjoni jew l-annullament tal-ftehim ta' kreditu.
- 20 Il-kwistjoni dwar jekk, u jekk ikun il-każ, safejn id-dritt għal rimedji, previst mill-Artikolu 11(2) tad-Direttiva 87/102 u li jibbenefika minnu l-konsumatur kontra l-persuna li tagħti l-kreditu, jistax jiġi sugġett, fid-dritt nazzjonali, għal kundizzjonijiet oħra barra dawk imsemmija f'din id-dispożizzjoni, taqa' taħt l-analiżi tal-mertu ta' l-ewwel domanda. Fil-fatt, iż-żieda ta' kwalunkwe kundizzjoni supplimentari gġib magħha r-riskju li d-dispożizzjonijiet tad-dritt nazzjonali ma jilhqax il-livell ta' armonizzazzjoni li jrid jintlaħaq minn din id-Direttiva u għalhekk, ma tistax tiġi kkunsidrata awtomatikament bħala kwistjoni li taqa' taħt id-dritt nazzjonali biss.
- 21 Fit-tieni lok, Franfinance tqis illi l-Qorti tal-Ġustizzja inqas u inqas m'għandhiex ġurisdizzjoni li tiddeċedi fuq din il-kwistjoni peress li l-intenzjoni vera tal-qorti tar-rinviju mhijiex li tassigura illi, fil-kawża prinċipali, dawk li jisselfu għandhom rimedju effettiv kontra l-persuna li tagħti l-kreditu skond l-Artikolu 11 tad-Direttiva 87/102, iżda li tkun rikonoxxuta interdipendenza bejn il-kuntratti in kwistjoni għal għanijiet oħra. Fir-realtà, il-qorti tar-rinviju qed tipprova tapplika r-regoli tad-dritt Franciż, li n-natura u l-għan tagħhom kienu differenti peress li ma kinux jikkonċernaw dan id-dritt għal rimedji, iżda kienu jipprovdu li l-persuna li tagħti l-kreditu hija awtomatikament imċaħħda mid-dritt tagħha għal imghaxijiet meta ċerti dettalji dwar din l-interdipendenza ma jissemmewx fl-offerta ta' kreditu.

- 22 Għal dak li jikkonċerna l-ammissibbiltà tad-domandi preliminari jew il-ġurisdizzjoni tal-Qorti tal-Ġustizzja sabiex tirrispondihom, il-Kummissjoni tal-Komunitajiet Ewropej tesprimi riżerva bbażata fuq il-fatt li l-qorti tar-rinviju ma indikatx bi preċiżjoni r-raġuni li għaliha risposta hija meħtieġa sabiex hija tkun tista' tagħti s-sentenza fil-kawża prinċipali.
- 23 F'dan ir-rigward, għandu jiġi mfakkar li d-domandi dwar l-interpretazzjoni tad-dritt Komunitarju magħmula mill-qorti nazzjonali fil-kuntest legiżlattiv u ta' fatt li hija responsabbli li tiddefinixxi, u li l-eżattezza tagħhom ma tiġix ivverifikata mill-Qorti tal-Ġustizzja, igawdu minn prezunzjoni ta' rilevanza (ara s-sentenzi tal-15 ta' Mejju 2003, *Salzmann*, C-300/01, Ġabra p. I-4899, punti 29 u 31, kif ukoll tal-5 ta' Dicembru 2006, *Cipolla et*, C-94/04 u C-202/04, Ġabra p. I-11421, punt 25).
- 24 Iċ-ċaħda mill-Qorti tal-Ġustizzja ta' domanda ppreżentata minn qorti nazzjonali mhijiex possibbli hlief meta jidher manifestament li l-interpretazzjoni mitluba tad-dritt Komunitarju m'għandhiex x'taqsam mal-fatti jew mas-sugġett tal-kawża prinċipali, meta l-problema hija ta' natura ipotetika jew inkella meta l-Qorti tal-Ġustizzja ma' jkollhiex għad-dispożizzjoni tagħha l-elementi ta' fatt u ta' dritt neċessarji sabiex twieġeb b'mod utli għad-domandi li jkunu sarulha (ara, b'mod partikolari, is-sentenzi tat-13 ta' Marzu 2001, *PreussenElektra*, C-379/98, Ġabra p. I-2099, punt 39, u tal-15 ta' Ġunju 2006, *Acereda Herrera*, C-466/04, Ġabra p. I-5341, punt 48, u *Cipolla et*, iċċitata aktar 'il fuq, punt 25).
- 25 Madankollu, għandu jiġi kkonstatat illi ma jidhirx b'mod manifest li l-interpretazzjoni tar-regoli Komunitarji mitluba mill-qorti tar-rinviju m'għandhom ebda konnessjoni mal-fatti jew mas-sugġett tal-kawża prinċipali lanqas li d-domandi huma ta' natura ipotetika. Ghalkemm l-ewwel domanda ssemmi, b'mod l-aktar ġenerali, l-applikazzjoni ta' "regoli fuq l-interdipendenza bejn il-ftehim ta' kreditu u l-kuntratt għal provvista ta' oġġetti jew ta' servizzi", ma jirriżultax mid-deċiżjoni ta'

rinviju illi, fil-verità, din id-domanda tikkonċerna biss l-applikazzjoni ta' dispożizzjonijiet ta' dritt nazzjonali barra dawk li jittrasponu l-Artikolu 11 tad-Direttiva 87/102 jew li jaqgħu fil-kamp ta' applikazzjoni ta' din ta' l-aħħar.

- 26 F'dawn iċ-ċirkustanzi, il-preżunzjoni ta' rilevanza illi hija marbuta ma' l-ewwel domanda magħmula mhijiex irribattuta.
- 27 Madankollu, filwaqt li hija l-Qorti tal-Ġustizzja li, fil-kuntest tas-sistema ta' kooperazzjoni bejn il-qradi nazzjonali u l-Qorti tal-Ġustizzja istitwita mill-Artikolu 234 KE, għandha tagħti lill-qorti nazzjonali risposta utli li tippermettilha taqta' l-kawża li jkollha quddiemha, jista' jkun li l-Qorti tal-Ġustizzja jkollha tifformula mill-ġdid id-domandi li jkunu sarulha (ara, b'mod partikolari, is-sentenzi tat-28 ta' Novembru 2000, *Roquette Frères*, C-88/99, Ġabra p. I-10465, punt 18; ta' l-20 ta' Mejju 2003, *Ravil*, C-469/00, Ġabra p. I-5053, punt 27, u ta' l-4 ta' Mejju 2006, *Haug*, C-286/05, Ġabra p. I-4121, punt 17).
- 28 Għaldaqstant, permezz ta' l-ewwel domanda għandu jinftehem li qed jiġi mistoqsi jekk l-Artikoli 11 u 14 tad-Direttiva 87/102 għandhomx ikunu interpretati fis-sens li jipprekludu d-dritt għal rimedji, previst fl-Artikolu 11(2) tad-Direttiva 87/102 u li jibbenefika minnu l-konsumatur kontra l-persuna li tagħti l-kreditu, milli jkun sugġett għall-kundizzjoni li l-offerta minn qabel ta' kreditu jkollha ssemmi l-oġġetti jew il-provvista ta' servizzi ffinanzjati.
- 29 Fid-dawl ta' dak li ngħad precedentement, l-ewwel domanda għandha titqies bhala ammissibbli.

Fuq il-mertu

- 30 Il-gvernijiet kollha li ssottomettew osservazzjonijiet lill-Qorti tal-Ġustizzja kif ukoll il-Kummissjoni jqisu li d-dritt għal rimedji li jibbenefika minnu l-konsumatur skond l-Artikolu 11(2) tad-Direttiva 87/102 ma jistax ikun sugġett għal referenza espressa ta' l-oġġett ffinanzjat fil-ftehim ta' kreditu. F'dan ir-rigward, huma jibbażaw ruħhom kemm fuq il-kliem ta' din id-dispożizzjoni kif ukoll fuq l-għan ta' din id-Direttiva, jiġifieri l-protezzjoni tal-konsumaturi.
- 31 Min-naħa l-oħra, Franfinance ssostni li l-ftehim li hija kkonkludiet mal-miżżewġin Rampion jikkostitwixxi faċilità ta' kreditu awtentika li jista' jkollha użi differenti. Bid-differenza ta' kreditu marbut, li jservi sabiex jiffinanzja operazzjoni waħda, faċilità ta' kreditu bħal din ma tistax tkun sugġetta għar-regola ta' interdipendenza stabbilita fl-Artikolu 11 tad-Direttiva 87/102, peress li l-persuna li tagħti l-kreditu tassumi r-riskji ekonomiċi kollha marbuta ma' kull akkwist. Abbuż jew frodi eventwali għandhom ikunu evalwati każ b'każ.

Fuq il-kamp ta' applikazzjoni *ratione materiae* tad-Direttiva 87/102 u b'mod partikolari, l-Artikolu 11(2) tiegħu

- 32 Preliminarjament, għandu jiġi mfakkar li skond l-Artikolu 1(1) tad-Direttiva 87/102, din tapplika għal ftehim ta' kreditu, li dan il-ftehim huwa ddefinit fl-ewwel sentenza ta' l-Artikolu 1(2)(c) bħala ftehim li bih "xi kreditur jagħti jew iwiegħed li jagħti lil xi konsumatur xi kreditu fil-forma ta' hlas bin-nifs, self jew xi ftehim finanzjarju ieħor bħal dawn". Din id-definizzjoni wiesgħa tal-kuncett ta' "ftehim ta' kreditu" hija kkonfermata, kif sostniet il-Kummissjoni waqt is-seduta, mill-għaxar premessa tad-

Direttiva 87/102, li tgħid li “protezzjoni aħjar tal-konsumaturi tista’ tinkiseb billi jiġu adottati u mitluba xi kundizzjonijiet li għandhom japplikaw għall-forom kollha ta’ kreditu”.

- 33 Madankollu, kif ukoll jirriżulta mit-tieni paragrafu ta’ l-Artikolu 1(2)(ċ) u mill-Artikolu 2 tad-Direttiva 87/102 kif ukoll mill-ħdax sa l-erbatax-il premessa ta’ din ta’ l-aħħar, uħud mill-ftehim ta’ kreditu jew tipi ta’ tranżazzjonijiet huma jew jistgħu jkunu, minħabba l-karattru speċifiku tagħhom, parzjalment jew kompletament esklużi mill-kamp ta’ applikazzjoni ta’ din id-Direttiva. Il-facilità ta’ kreditu ma tissemmiex fost l-ipoteżijiet elenkati f’din id-dispożizzjoni.
- 34 Facilità ta’ kreditu li l-għan prinċipali tagħha huwa li tpoġġi għad-dispożizzjoni tal-konsumatur kreditu li jista’ jintuża diversi drabi lanqas hija eskluża, ta’ l-inqas parzjalment, mill-kamp ta’ applikazzjoni tad-Direttiva 87/102 skond l-Artikolu 2(1)(e) tagħha.
- 35 Fil-fatt, għandu jiġi mfakkar illi skond it-termini ta’ din id-dispożizzjoni, id-Direttiva 87/102 ma tapplikax għal “kreditu f’forma ta’ hlas minn quddiem fuq kont kurrenti mogħti minn xi istituzzjoni ta’ kreditu jew finanzjarja li mhumiex fuq kontijiet ta’ karta ta’ kreditu”. Madankollu, skond dan l-Artikolu 2(1)(e), id-dispożizzjonijiet previsti mill-Artikolu 6 tad-Direttiva 87/102 japplikaw għal dan it-tip ta’ kreditu.
- 36 Il-kuncett ta’ “kont kurrenti” fis-sens ta’ l-imsemmi Artikolu 2(1)(e), illi peress li huwa eċċezzjoni għandu jingħata interpretazzjoni stretta jippresupponi, kif jirriżulta mit-termini “kreditu f’forma ta’ hlas minn quddiem fuq kont kurrenti” li l-għan ta’ dan il-kont mhumiex limitat biss għat-tqegħid għad-dispożizzjoni ta’ kreditu lil klijent. Għall-kuntrarju, dan il-kont jikkostitwixxi pjattaforma ftit jew wisq ġenerali

li tippermetti lill-klijent li jagħmel tranzazzjonijiet finanzjarji, li hija kkaratterizzata mill-fatt li l-ammonti ttrasferiti għal dan il-kont, kemm jekk mill-konsumatur kif ukoll minn terza persuna, m'għandhomx neċessarjament l-għan li jgeddu kreditu mogħti fuq l-imsemmi kont. Fi kliem ieħor, bilanċ negattiv, awtorizzat fil-forma ta' self korrenti, huwa biss wiehed mill-istati possibbli ta' dan il-kont, peress li dan il-kont jista' wkoll ikollu bilanċ pożittiv.

37 Barra minn dan, la l-iskema ġenerali u lanqas l-għan tad-Direttiva 87/102, li ssemmi b'mod partikolari l-protezzjoni tal-konsumatur, ma jiffavorixxu l-esklużjoni mill-kamp ta' applikazzjoni ta' din id-Direttiva ta' ftehim ta' kreditu mogħtija fil-forma ta' faċilità ta' kreditu, li l-għan tagħhom huwa biss li jipprovdu lill-konsumatur bi kreditu li jista' jintuża diversi drabi.

38 Għal dak li jikkonċerna aktar preċiżament il-kamp ta' applikazzjoni ta' l-Artikolu 11 (2) tad-Direttiva 87/102, kuntrarjament għal dak li ssostni Franfinance, mill-kliem ta' din id-dispożizzjoni ma jirrizultax li hija tapplika biss għall-ftehim ta' kreditu intiz li jiffinanzja kuntratt wiehed ta' bejgh jew ta' servizzi.

39 Kif irrileva l-Avukat Ġenerali fil-punt 58 tal-konkluzjonijiet tiegħu, ebda element mehud mill-kliem ta' din id-dispożizzjoni ma juri li ma tapplikax għall-faċilitajiet ta' kreditu. B'mod partikolari, l-użu tal-kelma "kuntratt" fis-singular fl-aħħar ta' l-Artikolu 11(2)(d) tad-Direttiva 87/102, illi, fost il-kundizzjonijiet meħtieġa għall-eżistenza tad-dritt għal rimedji jirreferi għall-fatt li "l-merkanzija u s-servizzi li jaqgħu taħt il-ftehim ta' kreditu m'humiex ipprovduti, jew parti tagħhom biss hija pprovduta, jew mhumiex konformi mal-kuntratt biex jiġu pprovduti", ma jiġġustifikax l-interpretazzjoni stretta li Franfinance tagħti lil din id-dispożizzjoni.

- 40 Barra minn dan, l-Artikolu 11(3) ta' l-istess Direttiva jistabbilixxi espressament eċċezzjoni għall-applikazzjoni tal-paragrafu 2 ta' dan l-Artikolu. Mhumiex, madankollu, il-faċilitajiet ta' kreditu li huma esklużi b'mod generali.
- 41 Dwar l-argument ta' Franfinance li l-Artikolu 11 tad-Direttiva 87/102 ma jistax japplika għal faċilità ta' kreditu peress li l-persuna li tagħti l-kreditu ma tistax tiehu fuqha r-riskji ekonomiċi kollha marbuta ma' kull akkwist, għandu jiġi kkonstatat li dawn ir-riskji huma kunsiderevolment imnaqqsa permezz tal-fatt li l-paragrafu 2 ta' dan l-Artikolu jagħti lill-konsumatur id-dritt għal rimedji kontra l-persuna li tagħti l-kreditu biss meta, skond il-kundizzjoni stabbilita fl-imsemmi paragrafu 2(b), "min ikun qed jagħti l-kreditu u min jipprovdi l-merkanzija jew is-servizzi għandhom xi ftehim minn qabel li tahtu l-kreditu huwa disponibbli biss minn dik il-persuna li qiegħda tagħti l-kreditu lil min qed jixtri mingħand dik il-persuna li qiegħda tipprovdi għax-xiri tal-merkanzija jew tas-servizzi mingħand dik il-persuna li tipprovdihom" u li l-konsumatur, skond il-kundizzjoni stabbilita fl-istess paragrafu 2 (c) jiskeb "il-kreditu tiegħu skond dak il-ftehim li kien jeżisti minn qabel".
- 42 L-għan ta' l-Artikolu 11(2) tad-Direttiva 87/102 jista' jintlaħaq biss jekk din id-dispożizzjoni tapplika wkoll meta l-kreditu jippermetti diversi użi. Fil-fatt, l-imsemmija dispożizzjoni għandha tinqara fid-dawl tal-wieħed u għoxrin premessa tad-Direttiva 87/102 li tistabbilixxi, b'mod partikolari, li "f'dak li għandu x'jaqsam ma' oġġetti u servizzi li l-konsumatur ikkuntratta biex jixtri fuq kreditu, il-konsumatur għandu, għallanqas fiċ-ċirkustanzi mfissra hawn taht, ikollu xi drittijiet rigward min ikun qed jagħti l-kreditu li huma miżjuda mad-dirttijiet tiegħu kuntrattwali normali kontrih u kontra min ikun qed jipprovdi l-merkanzija jew is-servizzi".
- 43 Barra minn dan, il-fatt li akkwist fost diversi ffinanzjati mill-istess faċilità ta' kreditu jista', skond l-Artikolu 11(2) tad-Direttiva 87/102, jista' jippermetti lill-konsumatur jindirizza lill-persuna li tagħti l-kreditu ma jfissirx neċessarjament li dan ir-rikors

jaffettwa l-facilità tal-kreditu kollu kemm hi. Fil-fatt, kif irrileva l-Avukat Ġeneral fil-punt 65 *et seq* tal-konklużjonijiet tiegħu, din id-dispożizzjoni tad-Direttiva 87/102 tippermetti li l-protezzjoni li għandha tingħata lill-konsumatur skond dan l-Artikolu tiegħu forom differenti sabiex tittiehed in kunsiderazzjoni n-natura speċifika ta' facilità ta' kreditu meta mqabbla ma' kreditu marbut mogħti għal akkwist wiehed.

- 44 Għalhekk, jehtieg li jiġi kkunsidrat li l-Artikolu 11(2) tad-Direttiva 87/102 japplika kemm għal kreditu intiż li jiffinanzja tranżazzjoni waħda kif ukoll għal facilità ta' kreditu li tippermetti lill-konsumatur juża l-kreditu mogħti diversi drabi.

Fuq id-dritt għal rimedji kif previst mill-Artikolu 11(2) tad-Direttiva 87/102

- 45 Fir-rigward tal-kwistjoni dwar jekk huwiex kuntrarju għall-Artikolu 11(2) tad-Direttiva 87/102 li d-dritt għal rimedji previst fih ikun sugġett għall-kundizzjoni li l-offerta ta' kreditu minn qabel ssemmi l-oġġett jew il-provvista tas-servizzi ffinanzjat, għandu jiġi kkonstatat illi din il-kundizzjoni mhijiex fost il-ħames kundizzjonijiet kumulattivi li hemm fl-ewwel paragrafu ta' din id-dispożizzjoni.

- 46 Huwa veru li t-tieni paragrafu ta' din l-imsemmija dispożizzjoni jipprovdi li “[l]-Istati Membri għandhom jistabilixxu sa fejn u taħt liema kundizzjonijiet dawn ir-rimedji jistgħu jiġu eżerċitati”. Madankollu, kif osserva l-Gvern Ġermaniż u kif irrileva l-Avukat Ġenerali fil-punt 71 tal-konklużjonijiet tiegħu, din id-dispożizzjoni ma tistax tkun interpretata fis-sens li tippermetti lill-Istati Membri li jissugġettaw id-dritt għal

rimedji li jibbenefika minnu l-konsumatur għal aktar kundizzjonijiet minn daww enumerati b'mod eżawrjenti fl-ewwel paragrafu ta' l-Artikolu 11(2) tad-Direttiva 87/102.

- 47 Fil-fatt, min-naħa t-tieni paragrafu ta' l-Artikolu 11(2) tad-Direttiva 87/102, kif jirriżulta mill-kliem tiegħu, jippresupponi li jeżisti dritt għal rimedji previst fl-ewwel paragrafu ta' din id-dispożizzjoni. Min-naħa l-oħra, huwa kuntrarju għall-għan ta' din id-Direttiva, li huwa prinċipalment li fl-Istati Membri jiġu assigurat livell minimu ta' protezzjoni tal-konsumaturi fir-rigward tal-kreditu lill-konsumatur, li jkun permess li d-dritt għal rimedji, li jibbenefika minnu l-konsumatur kontra l-persuna li tagħti l-kreditu skond l-ewwel paragrafu ta' l-Artikolu 11(2) ta' l-imsemmija Direttiva, ikun suġġett għal kundizzjoni ta' forma bħal dik in kwistjoni fil-kawża prinċipali.
- 48 Din l-interpretazzjoni hija kkonfermata mill-Artikolu 14(1) tad-Direttiva 87/102, li jstabbilixxi li “[l]-Istati Membri għandhom jiżguraw li l-arranġamenti ta' kreditu ma jidderogawx, bi ħsara għall-konsumatur, mid-dispożizzjonijiet tal-liġi nazzjonali li timplimenta jew tikkorrispondu ma' din id-Direttiva”, u mill-istess Artikolu 14(2) li tistabbilixxi li “[b]arra minn dan l-Istati Membri għandhom jiżguraw li d-dispożizzjonijiet li jadottaw biex jimplementaw din id-direttiva ma jiġux evitati bħala riżultat tal-mod kif l-arranġamenti jiġu fformulati [...]”.
- 49 Fil-fatt, l-imsemmi Artikolu 14 jenfasizza, b'mod ġenerali, l-importanza li l-leġislatur Komunitarju jagħti lid-dispożizzjonijiet ta' protezzjoni previsti mid-Direttiva 87/102 u lill-applikazzjoni stretta tagħhom. Barra minn dan, kif sostnew il-Gvern Franciż, Ġermaniż, Spanjol u dak Taljan, kif ukoll il-Kummissjoni, il-paragrafu 2 ta' dan l-istess Artikolu, b'mod partikolari, jipprekludi leġislazzjoni nazzjonali li tippermetti lill-persuna li tagħti kreditu milli tevita, permezz tas-sempliċi omissjoni ta' referenza għall-oġġetti jew is-servizzi ffinanzjati, li tittiehed azzjoni kontrihha mill-konsumatur skond l-Artikolu 11(2) tad-Direttiva 87/102.

- 50 Fid-dawk ta' dak kollu li ngħad precedentement, ir-risposta għall-ewwel domanda għandha tkun li l-Artikoli 11 u 14 tad-Direttiva 87/102 għandhom jiġu interpretati fis-sens illi jipprekludu d-dritt għal rimedji, previst mill-Artikolu 11(2) ta' din id-Direttiva u li jibbenefika minnu l-konsumatur kontra l-persuna li tagħti l-kreditu, milli jkun sugġett għall-kundizzjoni li l-offerta minn qabel ta' kreditu ssemmi l-oġġetti jew il-provvista ta' servizzi ffinanzjati.

Fuq it-tieni domanda

Fuq l-ammissibbiltà

- 51 Franfinance ssostni li t-tieni domanda, li mhijiex utli għas-soluzzjoni tal-kawża prinċipali, hija inammissibbli. Fil-fatt, il-qorti tar-rinviju ma kellhiex bżonn tqajjem *ex officio* l-kwistjoni ta' l-interdipendenza li hemm bejn il-ftehim prinċipali u l-ftehim ta' kreditu, peress li din id-domanda kienet saret direttament mill-miżżewġin Rampion peress li dawn ta' l-aħħar kienu talbu lill-qorti tar-rinviju tiddikjara n-nullità tal-kuntratt ta' bejgħ u “konsegwentament”, ix-xoljiment tal-ftehim aċċessorju ta' finanzjament.
- 52 Waqt is-seduta, il-Gvern Franciż sostna li l-miżżewġin Rampion kienu talbu lill-qorti tar-rinviju tiddikjara n-nullità tal-kuntratt ta' bejgħ u x-xoljiment sussegwenti tal-ftehim ta' kreditu billi invokaw diversi motivi, minghajr ma bbażaw ruħhom madankollu fuq l-interdipendenza bejn iż-żewġ kuntratti in kwistjoni. Ghalkemm il-qorti tar-rinviju madankollu kkunsidrat dan il-punt, hija m'għamlitx dan *ex officio* peress li, fir-risposta rispettiva tagħhom, kemm K par K kif ukoll Franfinance kienu

sostnew illi, fin-nuqqas ta' referenza għall-oġġett mibjugħ fl-offerta ta' kreditu, il-ftehim ta' kreditu ma jikkostitwixxix ftehim ta' kreditu marbut.

- 53 Fis-seduta l-Kummissjoni osservat li ma kienx ċert jekk, fil-kawża prinċipali, il-qorti tar-rinviju għet imġegħla tqajjem *ex officio* il-kwistjoni ta' din l-interdipendenza. Fil-fatt, meta talbu, wara n-nullità tal-kuntratt ta' bejgħ, ix-xoljiment tal-ftehim ta' kreditu, il-miżżewġin Rampion kienu huma stess ibbażaw ruħhom fuq l-interdipendenza li hemm bejn iż-żewġ kuntratti. Barra minn dan, fid-dawl ta' l-argumenti żviluppatti bħala difiża minn K par K u minn Franfinance fil-kuntest tal-kawża prinċipali, tista' tqum id-domanda dwar jekk kienx diġà tressaq quddiem il-qorti tar-rinviju l-argument ibbażat fuq l-imsemmija interdipendenza.
- 54 Għandu jiġi mfakkar illi, skond il-ġurisprudenza ċċitata fil-punt 24 ta' din is-sentenza, iċ-ċaħda mill-Qorti tal-Ġustizzja ta' domanda ppreżentata minn qorti nazzjonali mhijiex possibbli hlief meta jidher manifestament li l-interpretazzjoni tad-dritt Komunitarju mitluba m'għandhiex x'taqsam mal-fatti jew mas-suġġett tal-kawża prinċipali, meta l-problema hija ta' natura ipotetika jew inkella meta l-Qorti tal-Ġustizzja ma jkollhiex għad-dispożizzjoni tagħha l-elementi ta' fatt u ta' dritt neċessarji sabiex twieġeb b'mod utli għad-domandi li jkun sarulha.
- 55 Fil-motivi tad-deċiżjoni tagħha dwar it-tieni domanda, il-qorti tar-rinviju tirrileva esplicitament li d-dispożizzjonijiet ta' l-Artikoli L. 311-20 u L. 311-21 tal-Kodiċi ta' l-Affarijiet tal-Konsumatur ma ġewx imsemmija mill-miżżewġin Rampion. F'dawn iċ-ċirkustanzi, ma jidhirx b'mod manifest li din id-domanda, li tirrigwarda l-possibbiltà li l-qorti tapplika *ex officio* dawn id-dispożizzjonijiet tad-dritt nazzjonali, m'għandha ebda rabta mal-fatti jew is-suġġett tal-kawża prinċipali u li l-kwistjoni hija ipotetika.

56 Ghaldaqstant, it-tieni domanda għandha tiġi kkunsidrata bħala ammissibbli.

Fuq il-mertu

57 Permezz tat-tieni domanda, il-qorti tar-rinviju tistaqsi essenzjalment jekk id-Direttiva 87/102 għandhiex tiġi interpretata fis-sens illi tippermetti lill-qorti nazzjonali tapplika *ex officio* d-dispożizzjonijiet li jittrasponu fid-dritt intern l-Artikolu 11(2), b'mod partikolari minhabba l-fatt illi hija għandha għan aktar wiesa' mis-sempliċi protezzjoni tal-konsumaturi, li jinkludi wkoll l-organizzazzjoni tas-suq.

58 Id-domanda dwar l-għan tad-Direttiva 87/102 hija magħmula fil-kuntest speċifiku tal-ġurisprudenza tal-Cour de Cassation (Franza) li tagħmel, kif jirriżulta mid-deċiżjoni tar-rinviju u b'mod partikolari mill-osservazzjonijiet tal-Gvern Franciż, distinzjoni bejn id-dispożizzjonijiet ta' ordni pubbliku intiżi li jirregolaw is-soċjetà (*règles d'ordre public de direction*), adottati fl-interess ġenerali u li jistgħu jiġu mqajma *ex officio* mill-Imħallef — u dawk ta' ordni pubbliku intiżi li jipproteġu interess speċifiċi (*règles d'ordre public de protection*), adottati fl-interess ta' kategorija ta' persuni u li jistgħu jinvokawhom biss il-persuni li jiffurmaw parti minn din il-kategorija. Il-legiżlazzjoni dwar il-kreditu lill-konsumatur taqa' taħt it-tieni tip ta' regoli.

59 Il-Qorti tal-Ġustizzja kkonstatat repetutament illi, kif jirriżulta mill-premessi tagħha, id-Direttiva 87/102 giet adottata bil-għan doppju li tiżgura, minn naħa l-ħolqien ta' suq komuni fil-kreditu lill-konsumatur (mit-tielet sal-ħames premissa) u, min-naħa l-oħra, il-protezzjoni tal-konsumaturi li jieħdu dawn il-krediti (is-sitt, is-seba' u d-disa' premissi) (sentenzi tat-23 ta' Marzu 2000, Berliner Kindl Brauerei, C-208/98, Ġabra p. I-1741, punt 20, u ta' l-4 ta' Marzu 2004, Cofinoga, C-264/02, Ġabra p. I-2157, punt 25).

- 60 Madankollu, il-qorti tar-rinviju tistaqsi jekk il-ġurisprudenza tal-Qorti tal-Ġustizzja dwar il-possibbiltà li l-qorti tqajjem *ex officio* d-dispożizzjonijiet li jorġu mid-Direttiva tal-Kunsill 93/13/KEE, tal-5 ta' April 1993, dwar klawżoli ingusti f'kuntratti mal-konsumatur (ĠU L 95, p. 29), li jirriżultaw b'mod partikolari mis-sentenzi tas-27 ta' Ġunju 2000, Océano Grupo Editorial u Salvat Editores, (C-240/98 sa C-244/98, Ġabra p. I-4941), u tal-21 ta' Novembru 2002, Cofidis (C-473/00, Ġabra p. I-10875), tistax tiġi applikata għad-Direttiva 87/102.
- 61 Fil-punt 26 tas-sentenza Océano Grupo Editorial u Salvat Editores, iċċitata aktar 'il fuq, il-Qorti tal-Ġustizzja sostniet illi l-għan ta' l-Artikolu 6 tad-Direttiva 93/13, li jimponi obbligu fuq l-Istati Membri li jassiguraw li klawżoli ingusti ma jorbtux lill-konsumatur, ma jistax jintlaħaq jekk dawn ta' l-aħħar jinsabu fl-obbligu li jqajmu huma stess in-natura abbużiva ta' tali klawżoli. F'kawżi fejn l-ammonti involuti huma spiss limitati, l-ispejjeż ta' l-avukat jistgħu jkunu oġġa mill-interessi in kwistjoni, fatt li jista' jiddiswadi lill-konsumatur milli jiddefendi ruħu kontra l-applikazzjoni ta' klawżola abbużiva. Minkejja li huwa minnu li, f'diversi Stati Membri, ir-regoli tal-proċedura jippermettu lill-individwi jiddefendu lilhom infushom f'kawżi bħal dawn, jeżisti riskju, li mhuiwix negliġibbli li, b'mod partikolari minhabba li ma jkunx jaf il-liġi, il-konsumatur ma jinvokax in-natura abbużiva tal-klawżola li tkun qed tiġi invokata kontrih. Minn dan isegwi li protezzjoni effettiva tal-konsumatur tista' tinkiseb biss jekk jiġi rikonoxxut id-dritt li jevalwa *ex officio* tali klawżola.
- 62 Filwaqt li għamlet riferiment għal dan il-punt tas-sentenza Océano Grupo Editorial u Salvat Editores, iċċitata aktar 'il fuq, il-Qorti tal-Ġustizzja, fil-punt 33 tas-sentenza Cofidis, iċċitata aktar 'il fuq, ikkonfermat illi l-fakultà mogħtija lill-qorti li teżamina *ex officio* in-natura abbużiva ta' klawżola giet ikkunsidrata bħala neċessarja sabiex tassigura lill-konsumatur protezzjoni effettiva, fid-dawl b'mod partikolari tar-riskju għoli li huwa ma jkunx jaf x'inhuma d-drittijiet tiegħu jew li jsib diffikultà biex jeżerċitahom (ara wkoll is-sentenza tas-26 ta' Ottubru 2006, Mostaza Claro, C-168/05, Ġabra p. I-10421, punt 28).

- 63 Kif isostnu l-Gvern Spanjol u Taljan kif ukoll il-Kummissjoni u kif irrileva l-Avukat Ġenerali fil-punti 102 *et seq* tal-konklużjonijiet tiegħu, dawn il-kunsiderazzjonijiet jghoddu wkoll għal dan li jikkonċerna l-protezzjoni tal-konsumaturi prevista fl-Artikolu 11(2) tad-Direttiva 87/102.
- 64 F'dan ir-rigward, għandu jiġi mfakkar li dan l-Artikolu 11(2), li għandu għan doppju kif spjegat fil-punt 59 ta' din is-sentenza, huwa intiż li jagħti lill-konsumatur, f'ċirkustanzi speċifiċi, drittijiet fir-rigward tal-persuna li tagħti l-kreditu apparti d-drittijiet kuntrattwali normali tiegħu fir-rigward tal-persuna li tagħti l-kreditu u fir-rigward tal-fornitur ta' l-oġġetti jew tas-servizzi (ara l-punt 42 ta' din is-sentenza).
- 65 Dan l-għan ma jistax jinkiseb b'mod effettiv jekk il-konsumatur ikun obligat li jqajjem huwa stess id-dritt għal rimedji li huwa jgawdi fil-konfront tal-persuna li tagħti l-kreditu skond id-dispożizzjonijiet tad-dritt nazzjonali li jitrassponu l-Artikolu 11(2) tad-Direttiva 87/102, b'mod partikolari minhabba r-riskju mhux negligibbli li l-konsumatur ma jkunx jaf bid-drittijiet tiegħu jew jiltaqa' ma diffikultajiet sabiex jeżerċitahom. Kif irrileva l-Avukat Ġenerali fil-punt 107 tal-konklużjonijiet tiegħu, il-fatt illi l-kawża prinċipali giet mibdija mill-miżżewġin Rampion u li huma kienu rrapprezentati minn avukat ma jiġġustifikax konklużjoni differenti, peress li l-problema għandha tissolva billi ma jitqisux il-fatti konkreti ta' din il-kawża.
- 66 Franfinance, madankollu, tenfasizza illi t-tieni domanda hija fil-fatt intiża li tawtorizza l-impożizzjoni *ex officio* ta' penali prevista fid-dritt Franciż fil-każ ta' nuqqas ta' ċerti referenzi illi, skond l-imsemmi dritt, għandhom jidhru fl-offerta minn qabel tal-kreditu marbut, jiġifieri r-revoka tad-dritt għal imghaxijiet fir-rigward tal-persuna li tagħti l-kreditu. Din hija "penali bejn partijiet f'kuntratt privat" fil-veru sens tal-kelma li ma tista' qatt tiġi imposta *ex officio* minghajr ksur tal-prinċipju li l-partijiet jillimitaw is-suġġett tal-kawża u tad-dritt għal smiġh xieraq stabbilit fl-Artikolu 6 tal-Konvenzjoni Ewropea għall-Protezzjoni tad-Drittijiet tal-Bniedem u tal-Libertajiet Fundamentali, iffirmata f'Ruma fl-4 ta' Novembru 1950.

- 67 Fl-istess sens, il-Gvern Franciż osserva waqt is-seduta, meta ghamel riferiment għas-sentenza ta' l-14 ta' Diċembru 1995, van Schijndel u van Veen (C-430/93 u C-431/93, Ġabra p. I-4705), li, jekk konsumatur ma jitlobx lill-qorti tirrevoka l-imghaxijiet dovuti lill-persuna li tagħti l-kreditu, l-imsemmija qorti ma tistax tqajjem *ex officio* n-nuqqas ta' referenza, fl-offerta minn qabel ta' kreditu, għall-oġġett jew għas-servizz iffinanzjat, minghajr ma tagħti deċiżjoni li tmur lil hinn mit-talba magħmula mill-konsumatur.
- 68 F'dan ir-rigward, għandu jiġi kkonstatat illi t-tieni domanda tikkoncerna biss, kif jirrizulta mill-punti 55 u 57 ta' din is-sentenza, l-Artikolu 11(2) tad-Direttiva 87/102 kif ukoll id-dispożizzjonijiet li jiżguraw it-traspożizzjoni tagħha fid-dritt intern, f'dan il-każ, skond il-qorti tar-rinviju, l-Artikoli L. 311-20 u L. 311-21 tal-Kodiċi ta' l-Affarijiet tal-Konsumatur. Fid-deċiżjoni tagħha, il-qorti tar-rinviju m'għamlet l-ebda referenza għal penali eventwali ta' revoka tad-dritt għall-imghaxijiet fir-rigward tal-persuna li tagħti l-kreditu. Lanqas ġie sostnut quddiem il-Qorti tal-Ġustizzja li dawn id-dispożizzjonijiet tal-Kodiċi ta' l-Affarijiet tal-Konsumatur jistabbilixxu din il-penali. Barra minn hekk, l-argumenti li saru fil-punti preċedenti mhumiex rilevanti fil-kuntest ta' din l-analiżi, li ma tinkludix il-kwistjoni dwar jekk il-qorti nazzjonali għandhiex is-setgħa li tiddeċiedi *ex officio* dwar penali bħal dik li tirrefereri għaliha Franfinance.
- 69 Għaldaqstant, ir-risposta għat-tieni domanda għandha tkun li d-Direttiva 87/102 għandha tiġi interpretata fis-sens li tippermetti lill-qorti nazzjonali tapplika *ex officio* d-dispożizzjonijiet li jittrasponu fid-dritt intern l-Artikolu 11(2) tagħha.

Fuq l-ispejjeż

- 70 Peress li l-proċedura għandha, fir-rigward tal-partijiet fil-kawża prinċipali, in-natura ta' kwistjoni mqajma quddiem il-qorti tar-rinviju, hija din il-qorti li tiddeċiedi fuq l-ispejjeż. L-ispejjeż sostnuti għas-sottomissjoni ta' l-osservazzjonijiet lill-Qorti tal-Ġustizzja, barra dawk ta' l-imsemmija partijiet, ma jistgħux jithallsu lura.

Għal dawn il-motivi, Il-Qorti tal-Ġustizzja (L-Ewwel Awla) taqta' u tiddeċiedi:

- 1) L-Artikoli 11 u 14 tad-Direttiva tal-Kunsill 87/102/KEE, tat-22 ta' Dicembru 1986, għall-approssimazzjoni tal-liġijiet, regolamenti u dispozizzjonijiet amministrattivi ta' l-Istati Membri dwar il-kreditu lill-konsumatur, kif emendata bid-Direttiva 98/7/KE tal-Parlament Ewropew u tal-Kunsill, tas-16 ta' Frar 1998, għandhom jiġu interpretati fis-sens li jipprekludu d-dritt għal rimedji, previst fl-Artikolu 11(2) ta' din id-Direttiva u li jibbenefika minnu l-konsumatur kontra l-persuna li tagħti l-kreditu, milli jkun suġġett għall-kundizzjoni li l-offerta minn qabel ta' kreditu ssemmi l-oġġetti jew il-provvista ta' servizzi ffinanzjati.

- 2) Id-Direttiva 87/102, kif emendata bid-Direttiva 98/7, għandha tiġi interpretata fis-sens li tippermetti lill-qorti nazzjonali tapplika *ex officio* d-dispożizzjonijiet li jittrasponu fid-dritt intern l-Artikolu 11(2) tagħha.

Firem